

Stratejik Çeviklik ve İnovasyon Etkileşimi: Literatürdeki Eğilimler ve Bibliyometrik Bulgular

Araştırma Makalesi /Research Article

Ümit KACIR¹

ÖZ: Günümüzün belirsiz ve hızla değişen piyasa koşullarında, işletmelerin rekabet avantajı sağlaması, çevresel değişimlere uyum ve yenilikçi çözümler geliştirme kapasitesine bağlıdır. Bu noktada stratejik çeviklik, hızlı uyum ve esnek kaynak yönetimi sağlarken; inovasyon ürün, süreç ve iş modeli yenilikleriyle işletmelere sürdürülebilir başarı imkânı sunmaktadır. Bu çalışma, stratejik çeviklik ve inovasyon kavramlarını birlikte ele alan akademik yayınları bibliyometrik yöntemle incelemektedir. Web of Science veri tabanından 1999 yılından 2025 Eylül ayına kadar yayımlanmış makaleler kullanılarak gerçekleştirilen analizde yayın eğilimleri, anahtar kelime ilişkileri, yazar iş birlikleri ve atıf ağları değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, stratejik çeviklik ve inovasyon literatürünün özellikle dinamik yetenekler, dijital dönüşüm ve iş modeli inovasyonu etrafında yoğunlaştığını, ancak uygulamaya dönük araştırmalarda önemli boşlukların bulunduğunu göstermektedir. Sonuç olarak bu çalışma, alanın entelektüel yapısını ortaya koyarken hem akademik literatüre katkı sağlamakta hem de işletme yöneticilerine stratejik çeviklik ve inovasyonun birlikte kullanımına ilişkin güncel eğilimler hakkında yol gösterici bir perspektif sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Stratejik çeviklik, İnovasyon, Bibliyometrik analiz, Web of science

The Interaction between Strategic Agility and Innovation: Literature Trends and Bibliometric Insights

ABSTRACT: In today's uncertain and rapidly changing market conditions, businesses' ability to gain a competitive advantage depends on their capacity to adapt to environmental changes and to develop innovative solutions. At this point, strategic agility ensures rapid adaptation and flexible resource management, while innovation provides businesses with sustainable success opportunities through product, process, and business model innovations. This study examines academic publications that address the concepts of strategic agility and innovation together, using bibliometric and network analysis methods. The analysis, conducted using articles published in the Web of Science database between 1999 and September 2025, evaluated publication trends, keyword relationships, author collaborations, and citation networks. The findings indicate that the literature on strategic agility and innovation is particularly concentrated around dynamic capabilities, digital transformation, and business model innovation, while significant gaps remain in application-oriented research. Consequently, this study not only contributes to the academic literature by revealing the intellectual structure of the field, but also offers business managers a guiding perspective on current trends regarding the combined use of strategic agility and innovation.

Keywords: Strategic agility, Innovation, Bibliometric analysis, Web of science

¹ Arş. Gör. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Nazilli İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, umit.kacir@adu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-3302-7309>

Geliş Tarihi / Received: 30/09/2025

Kabul Tarihi / Accepted: 10/12/2025

1. Giriş

Günümüzün belirsiz, hızlı değişen ve yoğun rekabet içeren iş çevrelerinde, işletmelerin sürdürülebilir rekabet avantajı elde edebilmesi giderek daha karmaşık hale gelmektedir. Bu bağlamda iki kavram öne çıkmaktadır: Stratejik çeviklik ve inovasyon. Stratejik çeviklik, işletmelerin çevresel değişimleri hızla algılayarak stratejik yönelimlerini yeniden tanımlayabilme ve kaynaklarını etkin biçimde yeniden yapılandırabilme kapasitesi olarak tanımlanmaktadır (Doz ve Kosonen, 2010: 372; Sherehiy ve Karwowski, 2014: 470). Öte yandan inovasyon, yalnızca ürün ve süreç yeniliğini değil, aynı zamanda iş modeli, yönetim ve pazarlama uygulamalarında yaratıcı çözümler geliştirme yeteneğini de kapsamaktadır (Chesbrough, 2003: 42; Tidd ve Bessant, 2014: 18).

Son yıllarda yapılan araştırmalar, stratejik çeviklik ve inovasyonun tek başına işletme performansına katkıda bulunmakla kalmayıp, birlikte ele alındığında çok daha güçlü bir sinerji yarattığını ortaya koymaktadır (Teece, vd., 2016: 15; Ragazou vd., 2022: 1321). Çevik yapıya sahip örgütler, inovatif girişimleri hızla hayata geçirerek hem içsel uyumlarını güçlendirmekte hem de dış çevreye proaktif yanıtlar geliştirebilmektedir. Bu durum, kriz dönemleri, dijital dönüşüm süreçleri ve küresel rekabet baskısı gibi zorlu koşullarda işletmelere stratejik üstünlük sağlamaktadır (Doz ve Kosonen, 2010: 376; Teece, 2007: 1323).

Bununla birlikte, stratejik çeviklik ve inovasyonun literatürde nasıl konumlandığına, hangi temalar etrafında şekillendiğine ve araştırma eğilimlerinin nasıl evrildiğine ilişkin sistematik bir değerlendirme eksikliği dikkat çekmektedir. Bibliyometrik analiz, bu eksikliği gidermeye yönelik güçlü bir yöntemdir. Yayın sayılarından atıf ağlarına, yazar iş birliklerinden anahtar kelime haritalarına kadar pek çok göstergeden yararlanan bibliyometrik çalışmalar, yalnızca geçmişi anlamaya değil, aynı zamanda geleceğin araştırma gündemini öngörmeye de imkân tanımaktadır (Aria ve Cuccurullo, 2017: 960).

Bu çalışma, stratejik çeviklik ve inovasyon kavramlarını birlikte ele alan akademik yayınları bibliyometrik analiz yöntemiyle inceleyerek alanın entelektüel yapısını, öne çıkan aktörlerini, eğilimlerini ve araştırma boşluklarını bütüncül bir perspektifle ortaya koymayı amaçlamaktadır. Böylelikle hem teorik literatüre katkı sağlanması hem de uygulayıcılara bu iki kavramın kesişiminde şekillenen güncel eğilimler hakkında yol gösterici bir çerçeve sunulması hedeflenmektedir. Çalışmanın özgünlüğü, stratejik çeviklik ve inovasyonu birlikte ele alan yayınları sistematik bir biçimde haritalayan ilk bibliyometrik incelemelerden biri olmasında yatmaktadır. Literatüre katkısı, bu iki kavramın hangi temalar etrafında yoğunlaştığını, hangi alanlarda boşluklar bulunduğunu ve gelecekteki araştırmalara hangi yönlerin ışık tutabileceğini ortaya koymasındadır. Bununla birlikte araştırma, yalnızca Web of Science veri tabanı ile sınırlı olduğu için diğer indekslerdeki çalışmaları kapsamamaktadır; bu durum çalışmanın doğal bir kısıtı olarak değerlendirilmektedir.

Çalışmanın devamı şu şekilde yapılandırılmıştır: İkinci bölümde, stratejik çeviklik ve inovasyon kavramlarına ilişkin teorik arka plan ile bu kavramların literatürdeki gelişimi ele alınmaktadır. Üçüncü bölümde, araştırmanın literatür geçmişi açıklanmakta; veri kaynağı, örneklem, analiz teknikleri ve kullanılan bibliyometrik araçlar detaylandırılmaktadır. Dördüncü bölümde, yapılan bibliyometrik analiz bulguları sunulmakta; yayın eğilimleri, anahtar kelime eşleşmeleri, yazar ve ülke iş birlikleri ile atıf ağları değerlendirilmektedir. Beşinci bölümde, elde edilen bulgular literatür ışığında tartışılmakta ve hem teorik hem pratik yansımaları ortaya konmaktadır. Son bölümde ise araştırmanın sonuçları özetlenmekte, çalışmanın kısıtları belirtilmekte ve gelecekte yapılabilecek araştırmalara yönelik öneriler sunulmaktadır.

2. Kavramsal Çerçeve: Stratejik Çeviklik ve İnovasyon

Güncel piyasa koşulları işletmelere belirsiz ve yoğun rekabet ortamı sunmaktadır. Böyle bir ortamda işletmelerin hayatta kalabilme durumu çevresel değişimlere hızlı uyum sağlama ve yenilik yapabilme yeteneklerine bağlı kalmaktadır. Bu bağlamda stratejik çeviklik ve inovasyon, örgütlerin sürdürülebilir rekabet avantajı elde etmesinde birbirini tamamlayan iki önemli unsur olarak görev üstlenmektedir.

2.1. Stratejik Çeviklik

Stratejik çeviklik, günümüz stratejik yönetim literatüründe önemi artan bir kavram haline gelerek merkezi bir konum elde etmeye başlamıştır. Bu kavram belirsiz, hızlı değişen ve karmaşık çevre koşullarında örgütlerin hem fırsatları erken fark edip yakalamasına hem de kaynakları hızlı biçimde yapılandırarak stratejik eğilimini kısa sürede değiştirmesine imkân veren üst-düzey bir yetkinlik olarak tanımlanmaktadır (Weber ve Tarba, 2014: 5; de Diego Ruiz, vd., 2023: 602).

Literatür incelendiğinde işletmeler için önemli bir kazanım olan stratejik çeviklik, normalin ötesinde “meta-yetenek” olarak güçlü bir şekilde ifade edilmektedir. Bu bakış açısı, stratejik çevikliğin tek bir operasyonel beceri olmadığını, birbirini tamamlayıcı nitelikte olan birkaç ana bileşenin etkileşiminden doğduğunu vurgulamaktadır (de Diego Ruiz vd., 2023: 602; Doz ve Kosonen, 2008b:10).

Bu alanın öncüllerinden Doz ve Kosonen (2008) çalışmalarında, stratejik çevikliği açıklayabilmek için 3 temel meta-yetenek önermektedir: (1) çevresel değişimleri ve olasılıkları hızlı ve doğru biçimde algılama kapasitesi olan stratejik duyarlılık yeteneği; (2) işletmelerin üst yöneticilerinin uyumlu ve politikadan arındırılmış bir şekilde hızlı kararlar alabilmesi liderlik birliği/ kolektif bağlılık yeteneği; (3) örgütsel kaynakları (insan, sermaye, teknoloji vb.) yeni stratejik yönlerle hızla kaydırabilme ve üretim süreçlerini yeniden yapılandırabilme kabiliyetine ise kaynak alışkanlığı olarak ifade edilmektedir (Doz ve Kosonen, 2008a: 10; 2008b: 98). Bu üç bileşen iyi bir etkileşim kurarak birlikte çalıştığında işletmenin hem “fırsatların yakalamasına” hem de “stratejik yönünü yeniden tanımlayarak” sürdürülebilir rekabet avantajı sağlama potansiyelini artırmaktadır (Doz ve Kosonen, 2008b: 97).

Stratejik çeviklik, teorik açıdan bakıldığında işletmelerin dinamik yetenekleriyle yakın ilişki içerisindedir. Dinamik yetenekler kavramına yönelik geliştirilmiş literatür incelendiğinde, örgütlerin değişen çevre koşullarına uyum sağlamak, yeni kaynak ve yetenekleri kazanmak ve mevcut kaynakları yeniden konfigüre etmek suretiyle sürdürülebilir performans elde etmesi üzerinde durulduğu görülmektedir (Teece, vd., 2016: 20; Teece, 2007: 1325). Bu bakımdan bakıldığında stratejik çeviklik ve dinamik yeteneklerin aynı kavramlar olduğu ileri sürülebilmektedir. Bu doğrultuda, iki kavramın farkını ortaya koymak gerekmektedir. Stratejik çeviklik, farklılık yönüyle ifade edilirse dinamik yeteneklerin “strateji odaklı” bir biçimi olarak ele alınabilir. Bir diğer ifade ile işletmelerin çevresinde meydana gelen işaretleri algılayıp, fırsatları yakalayarak kaynaklarını yeniden yapılandırması sonu bir stratejik dönüşüm gerçekleştirmesi için en üst seviyeli micro-foundations’larıdır (Teece, 2007: 1325; Teece, vd., 2016: 20). Bundan dolayı stratejik çeviklik, dinamik yetenekler teorisine dayanmakta ve uygulamaya yönelik tarafla zenginleştirmektedir (Teece vd., 2016: 20).

Literatür bilgisi ön koşullar ve etkinleştiriciler açısından stratejik çevikliğin ortaya çıkmasını çok yönlü olarak örgütsel, teknolojik ve çevresel faktörlerin bir araya gelmesine bağlar. İşletmenin bilgi teknolojileri ve dijital altyapısı, absorbtif yeteneği, yenilikçi kültür yapısı, tepe yöneticilerinin yetkinlikleri ve örgütün öğrenme süreçlerinde kabiliyeti stratejik çevikliğin güçlenmesinde kritik bir öneme sahiptir. (Nejatian vd., 2019: 540; de Diego Ruiz vd., 2023: 624; Ahammad vd., 2021: 101). Ampirik çalışmalar incelendiğinde, yine buna benzer şekilde stratejik çevikliği elde etmenin tek bir “doğru yolu” olmadığı görülmektedir. Stratejik çevikliğe ulaşmak için işletmenin özellikleri ve işletmeye yapılan yatırımların bunu mümkün kılmaktadır (de Diego Ruiz vd., 2022: 620). Benzer bir şekilde, keşif ve sömürücü stratejiler de çevikliğin biçimini ve performans etkisini değiştirir. Örneğin, keşif odaklı çeviklik işletmeye rekabetçi piyasalarda avantaj sağlarken, sömürücü çeviklik daha dinamik ortamlarda etkili olmaktadır (Ahammad vd., 2023: 101).

Stratejik çevikliğin örgüt üzerindeki etkileri üzerine yapılan ampirik çalışmalarda, çevikliğin inovasyon performansı, iş modeli yeniliği ve uluslararasılaşma başarısı başta olmak üzere çeşitli olumlu etkileri görülmektedir. Örneğin, stratejik çevikliğin yenilenen iş modelleri üzerinden firma performansına katkı sağladığına dair bulgular mevcuttur (Clauss, vd., 2019: 772). Ancak literatürde etki büyüklükleri ve koşulları bağlama göre değiştiği için, sonuçların genellenmesi konusunda dikkatli olmak gerekmektedir (Clauss vd., 2019: 773; de Diego Ruiz vd., 2023: 620). Yöntem bilimi açısından stratejik çevikliğin ölçümü ve ampirik teste tabi tutulması halan üzerinde çalışılan ve gelişmekte olan bir alandır. Bir diğer ifade ile stratejik çeviklik kavramı teorik olarak çok çalışılmış ve tartışılmış olsa da ampirik olarak henüz çalışılmaktadır.

Literatür taramasında stratejik çeviklik kavramıyla ilgili hem nicel ölçek geliştirme çabaları hem de vaka temelli QCA (Qualitative Comparative Analysis) gibi

konfigürasyonel yöntemlerin kullanıldığı çalışmalara rastlanılmaktadır. Bu alanda farklı yöntemlerin kullanılması kavramın çok boyutlu doğasıyla doğru orantılıdır. Olumsuz yanı ise karşılaştırılabilirliği ve ölçek geçerliliği gibi sorunları meydana getirmektedir (Nejatian vd., 2019: 540; de Diego Ruiz vd., 2023: 621). Stratejik çeviklik alanında kullanılan ölçekler henüz standartlaşmamıştır. Farklı çalışmalarda farklı maddeler ve boyutlar kullanılmaktadır. Dolayısıyla kavramsal netliğin artırılması, güvenilir ölçüm araçları geliştirilmesi ve bağlamsal moderatörlerin sistematik incelenmesi gelecek araştırmalar için öncelikli ihtiyaçlardır.

Sonuç olarak, stratejik çevikliğin literatür içerisinde dinamik yetenekler teorisi ve meta-yetenek ekseninde konumlandığı görülmektedir. Stratejik duyarlılık, liderlik birliği ve kaynak alışkanlığı gibi bileşenlerden meydana gelen, basit olmayan, örgütsel düzeyde hem algılama hem de yeniden konfigürasyon yeteneğini çevreleyen karmaşık bir yapı olarak ele alınmaktadır.

2.2. İnovasyon

İnovasyon, yönetim bilimine göre, işletmelerin piyasa koşullarında rekabet avantajı elde edebilmesi ve sürdürülebilir büyümeyi sağlayabilmesi açısından önemli bir kavramdır. Kavram, sadece yeni ürün veya hizmet geliştirme süreci olarak değil, aynı zamanda organizasyonların süreçlerini, iş modellerini, yönetim uygulamalarını ve pazarlama yöntemlerini yenileyerek değer yaratma yeteneği olarak tanımlanır (Crossan ve Apaydın, 2010: 1160; Kogabayev ve Maziliauskas, 2017: 64).

İnovasyon kavramının öncüllerinden olan Schumpeter (1961) inovasyonu ekonomik perspektifte değerlendirerek; “yaratıcı yıkım” süreci ile ilişkilendirerek, mevcut Pazar koşullarının yıkılarak yeni endüstrilerin, teknolojilerin ve iş modellerinin ortaya çıkmasını sağlayan bir mekanizma olarak tanımlamaktadır. Yönetim bilimi açısından literatürde inovasyon, örgütlerin yeni bilgi üretmesi, mevcut bilgiyi yeniden yapılandırması ve birleştirmesi veya dışarıdan edindiği bilgiyi farklı bir biçimde yorumlayarak kullanılması yoluyla ortaya çıkan yenilikçi uygulamalar olarak ifade edilmektedir (Baregheh, vd., 2009: 1325).

İnovasyon işletmelere rekabet avantajı sağlamakla kalmamakta, aynı zamanda yaşamsal anlamda büyük bir destek sağlamaktadır. Teknolojinin çok hızlı değişmesi, küresel rekabet koşullarının mikro pazarları da etkilemesi ve müşteri profillerindeki değişimin ürün beklentilerine etki etmesi firmaları inovasyon yapmaya yöneltmektedir.

İnovasyon, günümüz dinamik iş çevrelerinde yalnızca rekabet avantajı değil, aynı zamanda hayatta kalma aracı olarak görülmektedir. Hızla değişen teknolojiler, küresel rekabet baskısı ve müşteri beklentilerindeki farklılaşmalar, firmaları sürekli yenilik yapmaya zorlamaktadır.

Yapılan akademik çalışmalar ve işletmelerde uygulanan araştırmalar sonucunda başarılı inovasyonların firma performansı üzerinde pozitif yönlü bir etkide bulunduğunu göstermektedir. Özellikle ürün ve süreç inovasyonlarının gelir artışı ve verimlilik sağladığını göstermektedir (Kogabayev ve Maziliauskas, 2017: 64).

Çok geniş bir kavramsal çerçeveye sahip olan inovasyon literatür dahilinde farklı biçimlerde sınıflandırılabilir. En yaygın biçimde kullanılan sınıflandırma biçimi şu şekildedir:

Ürün ve Hizmet İnovasyonu: Ürün inovasyonu, yeni veya önemli ölçüde iyileştirilmiş ürün ve hizmetlerin geliştirilmesini ifade eder. Müşteri ihtiyaçlarını karşılamak, pazarda farklılaşmak ve rekabet avantajı sağlamak açısından kritik bir role sahiptir (OECD/Eurostat, 2018: 15; Damanpour ve Aravind, 2012: 430).

Organizasyonel ve Yönetimsel İnovasyon: Organizasyonel inovasyon, işletmelerin yönetim uygulamaları, organizasyonel yapıları, iş modelleri veya kültürel unsurlarında yapılan değişikliklerle ilgilidir. Bu tür inovasyon, özellikle stratejik yenilenme ve çevresel değişimlere uyum sağlama açısından önemlidir (Foss ve Saebi, 2017: 205).

Pazarlama İnovasyonu: Pazarlama inovasyonu, ürünlerin konumlandırılması, dağıtımı, fiyatlandırılması veya tanıtımı konularında yeni yöntemlerin uygulanmasıdır. Bu tür inovasyon, müşteri algısını etkilemek ve pazar payını artırmak için özellikle önemlidir (Kotler ve Keller, 2016: 2010; OECD/Eurostat, 2018: 15).

Radikal ve Kademeli İnovasyon: Radikal inovasyon, teknolojik atılımlar ve pazar yapılarında köklü değişiklikler yaratır (Garcia ve Calantone, 2002:115). Kademeli inovasyon ise mevcut ürün, süreç veya hizmetlerin sürekli geliştirilmesine odaklanır (Benner ve Tushman, 2003: 245).

Açık ve Kapalı İnovasyon: Kapalı inovasyon, yenilik süreçlerinin yalnızca firmanın iç kaynaklarıyla yürütülmesini ifade eder. Açık inovasyon ise dış paydaşlarla (müşteriler, üniversiteler, start-up'lar vb.) iş birliği yapılarak yeni fikirlerin geliştirilmesini kapsar (Chesbrough, 2003: 50).

3. Stratejik Çeviklik ve İnovasyon Literatürü

Stratejik çeviklik ve inovasyon kavramlarını içeren çalışmalara yönelik literatür oldukça kapsamlı ve bundan dolayı özetlenmesi zorlaşmaktadır. Bu doğrultuda bu iki kavramı içine alan ve bibliyometrik analiz yapan çalışmalar ele alınmıştır.

Prakasa vd. 2025 yılında benzer bir konuyla literatüre katkı sağlamışlardır. Örgütsel çeviklik ve inovasyon performansını ele alan çalışmaları bibliyometrik analizle incelemişlerdir. Scopus veri tabanında 2019-2023 yılları arasında bir tarih aralığı belirleyerek 695 makaleyi analiz edilmiştir. Araştırma, bu iki kavramın etkileşimlerini haritalandırarak, gelecekteki konulara yön göstermeyi amaçlamaktadır. Araştırma bulguları, dijital dönüşümde çevikliğe yönelik çalışmaların en çok atı olan makaleler olduğunu göstermektedir. "İnovasyon", "dinamik yetenekler", "bilgi yönetimi" ve örgütsel çeviklik gibi anahtar kelimeler literatürde en çok bahsedilen kelimeler olmuştur. Örgütsel çeviklik ve inovasyon performansı konularında en çok çalışma yapılan ülkelerde Çin, Birleşik Krallık ve ABD ilk üç sırada yer almaktadır.

Ragazou vd.'nin 2022 yılında hazırlamış oldukları çalışma ise stratejik çeviklik, ambidexterity ve açık inovasyon kavramlarını birlikte kullanan çalışmalarını incelemeyi amaçlamaktadır. Yapılan taramalarda 606 makale bulunmuş 476 tanesi bibliyometrik analize tabi tutulmuştur. Araştırma bulgularına göre bu alandaki makale sayısı sürekli bir artış göstermektedir. Özellikle kriz ve pandemi dönemlerinde daha hızlı bir artış gerçekleşmektedir. Yayımlanan çalışmaların yoğunlaştığı ülkenin ise Birleşik Krallık olduğu görülmektedir.

Jerdea 2023 yılında hazırladığı çalışmasında inovasyon yönetimi, rekabet avantajı, çeviklik ve örgütsel performans kavramlarının arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. Stratejik çeviklik yeteneği yüksek şirketlerin inovasyon yeteneği yoluyla rekabet avantajı elde etmesi ve performanslarının artmasını bekleyen yazar, bu bağlantıyı görselleştirme araçlarıyla ortaya koymaya çalışmaktadır. Web of Science veri tabanı üzerinden yapılan taramalarla elde edilen makaleler bibliyometrik analize tabi tutulmuştur. Elde edilen bulgular doğrultusunda “inovasyon yönetimi”, “rekabet avantajı”, “örgütsel performans” ve “çeviklik” kavramları, anahtar kelime haritalarında birbirlerine yakın bağlarla gruplanmaktadır. Bir başka bulgu ise bu dört kavram birlikte çalışıldığında yayınların atıf sayısı artmaktadır. Araştırmanın son bulgularında ise rekabet avantajının örgütsel performansı doğrudan, inovasyon yönetimi ve çeviklik ise hem rekabet avantajını hem de performansı dolaylı veya doğrudan etkilemektedir.

Mevcut bibliyometrik çalışmalar stratejik çeviklik ve inovasyon alanındaki yayın eğilimlerini, anahtar kelime kümelerini ve atıf yoğunlaşmalarını başarılı biçimde haritalasa da genellikle tekil veri tabanına bağımlılık, neden-sonuç ilişkilerini açığa çıkarmada yetersizlik, ölçek ve kavramsal farklılıkların göz ardı edilmesi ve coğrafi/ sektörel çeşitliliğin sınırlılığı gibi yöntemsel boşluklar barındırmaktadır; bu çalışmada ise sadece bibliyometrik özetlemekle kalmayıp literatürden farklı olarak bibliyometrik bulguları ağ (network) analiziyle zenginleştirerek atıf-ve-işbirliği yapılarının, anahtar kavram kümelerinin ve disiplinlerarası bağların yapısını ortaya koyulmuştur, bu sayede alanın makro eğilimlerine ilişkin betimleyici sonuçları mikro düzeydeki ilişki örüntüleriyle ilişkilendirdik ve elde edilen bulgular üzerinden literatürdeki ölçüm, bağlam ve yöntem eksikliklerini açıkça tartışarak çalışmanın hem teorik hem de uygulamalı çıkarımlarını güçlendirmiştir.

4. Yöntem

Çalışmanın bu kısmında bibliyometrik analiz kullanılarak veriler analiz edilmeye çalışılmıştır. Bibliyometrik analiz, bilimsel literatürün nicel yöntemlerle sistematik biçimde incelenmesine olanak tanıyan bir araştırma yaklaşımıdır. Bu yöntem, belirli bir alandaki bilgi birikiminin gelişimini, önde gelen aktörleri, araştırma eğilimlerini ve etki ilişkilerini ortaya koymayı amaçlar (Passas, 2024: 65). Bibliyometrik çalışmalar, yalnızca yayın sayıları veya atıf sayıları üzerinden değerlendirme yapmakla sınırlı kalmamakta; aynı zamanda yazar, kurum, ülke, dergi ve anahtar kelime düzeyinde kapsamlı analizler sunmaktadır (Elsevier, 2025:

1). Böylelikle hem bir disiplinin bilimsel üretim kapasitesi hem de bu üretimin küresel ölçekteki etki düzeyi ortaya çıkarılabilmektedir.

Bibliyometrik analiz, bilimsel faaliyetleri nicel olarak ölçmesi bakımından nitel içerik analizlerinden ayrılır. Bu yöntem, yayınların dışsal özellikleri üzerinden – örneğin, atıf ağları, ortak yazarlık ilişkileri, dergi etki faktörleri ve kavramsal bağlantılar– bir alanın entelektüel ve kavramsal yapısını inceleme imkânı sunar (Elsevier, 2025: 2). Bu bağlamda bibliyometrik analizler yalnızca geçmiş anlamaya değil, aynı zamanda gelecekteki araştırma eğilimlerini öngörmeye de katkı sağlamaktadır. Nitekim Mulet-Forteza, vd., (2024: 10) yaptıkları çalışmada, girişimcilik alanının entelektüel ve kavramsal yapısını ortaya koyarak alanın hangi temalar etrafında yoğunlaştığını ve hangi yönlerde geliştiğini kapsamlı biçimde göstermiştir.

Sonuç olarak, bibliyometrik analiz akademik bir alanın üretim kapasitesini, etkileşim ağlarını ve araştırma gündemini ortaya koyan güçlü bir yöntemdir. Bu nedenle stratejik çeviklik ve inovasyon gibi disiplinler arası alanların bilimsel gelişiminin incelenmesinde uygun bir araç olarak öne çıkmaktadır. Özellikle Web of Science çekirdek koleksiyonunda yer alan SCI, SCIE ve ESCI kapsamındaki makaleler ile sınırlama yapmak, çalışmanın bilimsel kalitesini ve güvenilirliğini artırmakta, farklı yayın türlerinden doğabilecek metodolojik sorunları ortadan kaldırmaktadır.

Çalışmanın bu bölümünde stratejik çeviklik ve inovasyon ilişkisinin ele alındığı çalışmaların analizlerine yönelik uygulamalar yer almaktadır. Bu bağlamda, bu iki kavrama yönelik literatür doğrultusunda elde edilen veriler, Hossain vd (2020: 3)'nin çalışmasına benzer bir şekilde bibliyometrik ve ağ analizleri olarak iki aşamada analiz edilmiştir. 1999 yılından 19 Ağustos 2025 tarihine kadar stratejik çeviklik ve inovasyon kavramlarının beraber kullanıldığı 438 makale bibliyometrik ve ağ analizi yoluyla değerlendirilerek bu alanla ilgili en önemli yazarlar, kuruluşlar ve anahtar kelimelerin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.

4.1. Çalışmanın Amacı

Bu çalışma, stratejik çeviklik ve inovasyon kavramlarının kesişim alanına yönelik kapsamlı ve bütüncül bir bakış açısı sunmaktadır. Son yıllarda hem stratejik çeviklik hem de inovasyon kavramlarına yönelik çok sayıda çalışmalar yapılırken, bu iki çalışmanın birlikte ele alındığı araştırmaların sayısında da artış gözükmemektedir. Bu doğrultuda, bibliyometrik analiz ve ağ analizi yöntemleriyle stratejik çeviklik ve inovasyon kavramlarının birlikte kullanıldığı çalışmalar ele alınmıştır. Bibliyometrik analiz ile literatürdeki önde gelen yazarlar, en çok katkı sağlayan dergiler, kurumlar ve ülkeler ortaya konulmuş; ağ analizi ile ise bu alandaki öncü çalışmalar, iş birliği yapıları ve araştırma eğilimleri belirlenmiştir. Böylelikle, araştırmanın amacı doğrultusunda akademik gelişmelerin ve mevcut durumu ve geleceğe yönelik eğilimleri bütüncül bir çerçevede sunulmaya çalışılmıştır.

4.2. Yararlanılan Veri Tabanı

Araştırmacılar bibliyometrik analiz yapmak amacıyla genellikle güvenilir olan Web of Science ve Scopus veri tabanlarını kullanmaktadırlar (Mongeon ve Paul-Hus, 2016: 213). Elde edilen veriler açık erişimli VOSviewer programıyla analiz edilmiştir.

Bu çalışmada veriler hazırlanırken, Büyükçoban vd. (2024), Torrecillas ve Cruzado (2021), Sun vd. (2020) ve Bilgiç vd. (2018)'nin çalışmalarına benzer bir yol izlenmiştir. İlk aşamada elde edilecek araştırmaların kalitesi düşünülerek WOS veri tabanı kullanılmıştır. Stratejik çeviklik ve inovasyon kavramlarının birlikte çalışıldığı çalışmalara ulaşmak amacıyla arama kısmına “strategic agility” ve “innovation” terimleri yazılmış 524 çalışmaya ulaşılmıştır. Ardından elde edilen çalışmalardan sadece “makale” olanlar araştırmaya dahil edilmiştir. Kitap bölümleri, konferans bildirileri ya da özetler gibi çalışmalar genellikle daha az atıf alır ve bibliyometrik analizlerde “gürültü” yaratabilir. Bu doğrultuda nitelikli verilerle analiz yapabilmek amacıyla sadece makaleler tercih edilmiş ve geriye 441 çalışma kalmıştır. Son olarak nitelik ve kalite düşüncesi doğrultusunda SSCI, ESCI ve SCIE indexleri tercih edilmiş ve diğer makaleler araştırmadan çıkartılmıştır. Nihayetinde 438 çalışmayla tarama işlemi sonlandırılmıştır.

5. Bulgular

Çalışmanın bu kısmında, elde edilen veriler bibliyometrik yöntemle ele alınmaktadır. Buna göre önce yayın sayılarının yıllara göre dağılımı incelenmiş, en üretken yazarlar, kurumlar, ülkeler ve dergilerden bahsedilmiştir. Devamında, atıf ve ortak yazar analizleriyle literatürdeki iş birliklerine yer verilmiştir. Ek olarak anahtar kileme eş oluşum ve kavramsal ağ analizlerine de yer verilmiştir.

5.1. Yıllara Göre Yayın Sayıları

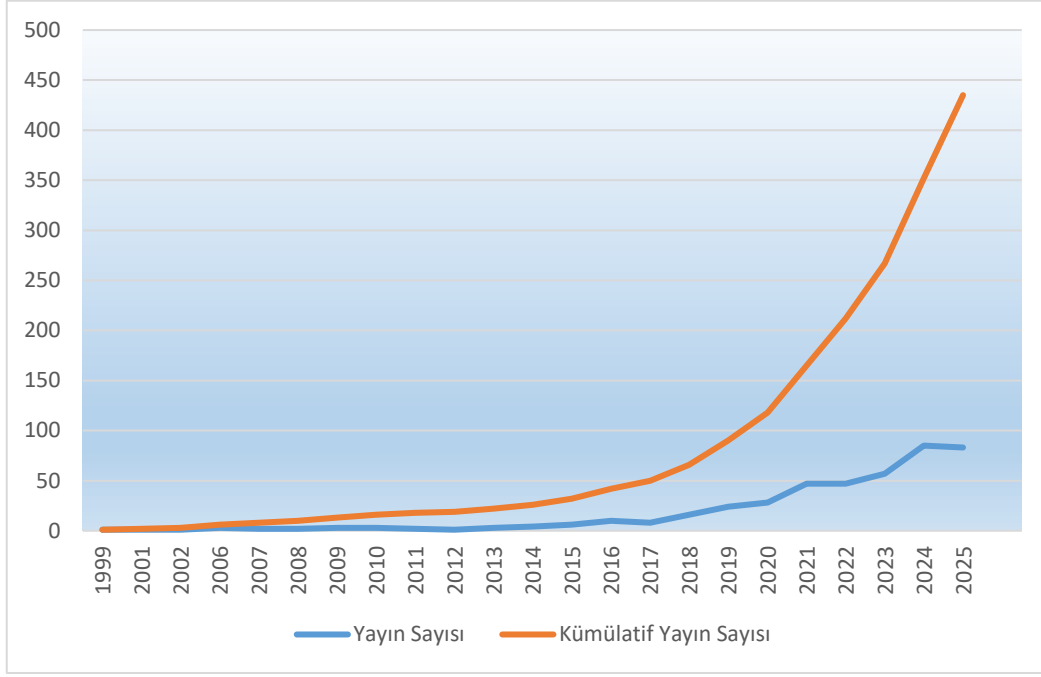
Şekil 1’de 1999–2025 yılları arasında stratejik çeviklik ve inovasyon kavramlarını birlikte ele alan akademik yayınların yıllara göre dağılımı ve kümülatif artışı gösterilmektedir. Veriler incelendiğinde, 2010’lu yıllara kadar bu alanda oldukça sınırlı sayıda çalışma yapıldığı ve araştırmaların görece düşük düzeyde seyrettiği görülmektedir. Özellikle 2015 yılı sonrasında yayın sayılarında belirgin bir artışın başladığı, 2020’li yıllarla birlikte ise bu artışın ivme kazandığı dikkat çekmektedir.

2021 sonrası dönemde hem yıllık yayın sayısında hem de kümülatif yayın miktarında kayda değer bir yükseliş yaşandığı gözlemlenmektedir. Bu durum, stratejik çeviklik ile inovasyonun birlikte ele alınmasının son yıllarda akademik dünyada giderek artan bir ilgi gördüğünü ortaya koymaktadır. Özellikle dijital dönüşüm, belirsizlik ortamları, küresel rekabet ve kriz yönetimi gibi güncel olguların, bu iki kavramın birlikte çalışılmasına zemin hazırladığı söylenebilir.

Kümülatif yayın sayısındaki sürekli artış, alanın akademik literatürde giderek daha fazla yer bulduğunu ve bu konunun bilimsel birikim açısından gelişen bir araştırma alanı olduğunu göstermektedir. Yıllık yayın sayılarındaki dalgalanmalara rağmen

genel eğilimin yükseliş yönünde olduğu açıktır. Bu eğilim, stratejik çeviklik ve inovasyon ilişkisine yönelik araştırmaların gelecekte de artarak devam edeceğine işaret etmektedir.

Şekil 1: Yıllara Göre Yayın Sayıları

5.2. Önde Gelen Yazarlar

Tablo 1’de, stratejik çeviklik ve inovasyon kavramlarını birlikte ele alan çalışmalarda öne çıkan en üretken yazarların performansları gösterilmektedir. Yazarlar yayın sayısı, toplam atıf sayısı, ilk yayın yılı ve h-indeksi dikkate alınarak sıralanmıştır. Bulgular incelendiğinde, alanda farklı kurumlardan gelen ve çeşitli ülkeleri temsil eden araştırmacıların katkılarının dikkat çekici olduğu görülmektedir.

Tabloda en çok yayın yapan isimlerden biri Shlomo Tarba (University of Birmingham) olup 7 yayını ile alandaki öncü araştırmacılar arasında yer almaktadır. Tarba’nın aynı zamanda yüksek bir toplam atıf sayısına (5510) ve 52 gibi dikkate değer bir h-indeksine sahip olması, stratejik çeviklik ve inovasyon literatürüne yaptığı katkının hem üretkenlik hem de etki düzeyi açısından önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Benzer şekilde, David Gligor (Florida Gulf Coast University) ve İsmail Gölgeci (University of Auckland) de hem yayın sayıları hem de atıf performansları açısından öne çıkan isimlerdir.

Öte yandan, Ekrem Tatoglu ve Dilek Çetindamar gibi Türkiye kökenli araştırmacıların da listede yer alması, stratejik çeviklik ve inovasyon konularının yalnızca küresel ölçekte değil, aynı zamanda Türkiye akademik camiasında da güçlü bir araştırma gündemi oluşturduğunu göstermektedir. Bu durum, alanın

uluslararası niteliğini ve farklı coğrafyalardan araştırmacıların katkılarıyla şekillendiğini göstermesi bakımından önemlidir.

Atıf sayıları incelendiğinde, bazı yazarların görece az sayıda yayına sahip olmasına rağmen yüksek atıf düzeyleri elde ettiği görülmektedir. Örneğin, Claus Thomas 3 yayın ile listede yer almakla birlikte 3314 toplam atıf alarak literatürde güçlü bir etki yaratmıştır. Bu bulgu, yayın sayısından bağımsız olarak yapılan çalışmaların niteliksel etkisinin de dikkate alınması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Genel olarak tablo, stratejik çeviklik ve inovasyon alanındaki akademik üretimin farklı araştırmacılar tarafından disiplinler arası bir biçimde yürütüldüğünü ve özellikle son yıllarda bu alanda etkili çalışmalar yapan yazarların literatürde görünürlüğünün hızla arttığını ortaya koymaktadır.

Tablo 1: Önde Gelen Yazarlar

Yazar Adı	Kurum	Yayın Sayısı	Toplam Atıf Sayısı	İlk Yayın Yılı	h Endeksi
Tarba, Shlomo	University of Birmingham	7	5510	2003	52
Gligor, David	Florida Gulf Coast University	5	3228	2011	38
Nadia Zahoor	Queen Mary University of London	5	1100	2020	21
Khan, Huda	University of Aberdeen	4	506	2006	16
Gölgeci, İsmail	The University of Auckland	4	3063	2013	33
Tatoğlu, Ekrem	Gulf University for Science and Technology	3	4267	2003	38
Çetindamar, Dilek	University of Technology Sydney	3	1587	2000	21
Choi, Inmyung	Texas Tech University	3	52	2021	3
Thomas Clauss	Universität Witten/Herdecke	3	3314	2012	31
Budhwar, Pawan	Aston University	3	7452	2001	55
Ilmudeen, Aboobucker	South Eastern University of Sri Lanka	3	372	2018	9
Patrick, Spieth	University of Kassel	3	2230	2011	29

5.3. Önde Gelen Dergiler

Stratejik çeviklik ve inovasyon kavramlarının birlikte ele alındığı makaleler tarandığında aşağıda yer alan Tablo 2’de ise bu alanda en çok yayın yapan 10 dergi sıralanmıştır.

Tablo 2: Önde Gelen Dergiler

Dergi Adı	Yayın Sayısı	Toplam Atıf	İlk Yayın Yılı
Sustainability	23	447	2011
Journal of Business Research	12	784	1980
Journal of Knowledge Management	12	544	2009
IEE Transactions on Engineering Management	11	398	1980
Management Decision	11	249	1980
Technological Forecasting and Social Change	10	869	1974
Industrial Marketing Management	9	227	1982
International Journal of Production Economics	9	773	1991
California Management Review	8	1733	1975
Business Process Management Journal	6	112	2005

5.4. Önde Gelen Ülkeler

İşletmelerin stratejik çeviklik durumlarıyla inovasyon çalışmalarına yönelik yapılan çalışmaların ülkesel bazda analizleri gerçekleştirilmiştir. Bu doğrultuda, Tablo 3'te stratejik çeviklik ve inovasyon alanına yönelik katkı sunan en üretken 10 ülke sıralanmıştır. Sıralamada ABD, İngiltere ve Çin ilk üç sırada yer alarak bu alana en çok katkı sağlayan ülkeler olmuşlardır.

Tablo 3: Önde Gelen Ülkeler

Ülke	Makale Sayısı	Yüzde (N=438)
ABD	71	16,21
İngiltere	66	15,06
Çin	55	12,55
İtalya	37	8,44
Avustralya	31	7,07
Hindistan	28	6,39
Almanya	25	5,70
Fransa	21	4,79
Brezilya	20	4,56
Endonezya	19	4,33

5.5. Ortak Yazar Analizi

Birbirleriyle en fazla bağlantılı ve iş birliği içerisinde olan yazarların tespit edilebilmesi amacıyla ortak yazar analizinden yararlanılmıştır. Bu doğrultuda en az 1 yayın ve en az 1 atıf kriteri belirlenerek ortak yazar ağ haritası oluşturulmuştur. Şekil 2'de yer alan ağ analizi neticesine göre yazarların 3 kümeye ayrıldığı görülmektedir. Bu ağ analizi sonucu ortaya çıkan 3 küme 15 yazar, 39 bağlantı ve 41 birimlik toplam bağlantı gücünü ortaya çıkarmaktadır. En yoğun bağlantı gücüne sahip olan kırmızı renkli küme Zahoor, Nadia, Khan, Huda, Rajwani, Tazeeb, Shamim, Saqib, Puthusserry, Pushyarag ve Donbesuur, Francis gibi isimlerden oluşmaktadır. Bu küme stratejik çeviklik ve inovasyon kavramları literatüründe

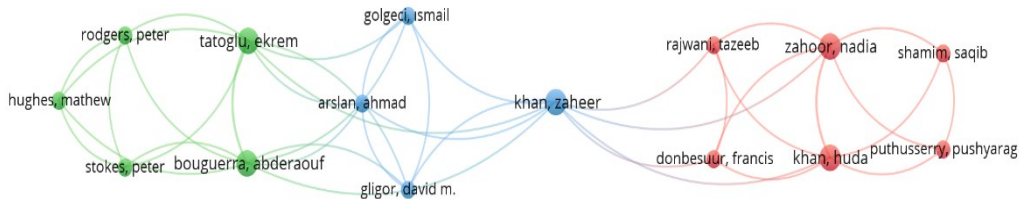
giderek artan yazar iş birliklerinin Asya ve Birleşik Krallık etrafında toplandığını göstermektedir.

Bu alanda yaptıkları yayınlar doğrultusunda 165 yazar arasında atıf sıralamasında ilk sıralarda yer alan Thomas Clauss (376), Vincenzo Carvello (299), Abby Ghobadian (299), Nicholas O'regon (299) ve Ciro Troise (299) toplam bağlantı gücü açısından ilk üçte yer almamaktadır.

Görselde yer alan yeşil renkli kümede Tatoglu, Ekrem, Rodgers, Peter, Hughes, Mathew, Stokes, Peter ve Bouguerra, Abderaouf gibi isimlerin yoğun biçimde iş birliği yaptıkları görülmektedir. Tatoğlu bu kümenin merkezinde yer alarak yönlendirici bir görev üstlenmektedir. Yazar bilgileri doğrultusunda yeşil renkli kümenin Avrupa merkezli iş birliklerin yoğun olduğu bir alt ağ analizi kümesidir.

Gölgeci, İsmail, Gligor, David M., Arslan, Ahmad ve Khan, Zaheer gibi yazarların yer aldığı mavi renkli küme ise ağ analizinde köprü görevi görmektedir.

Şekil 2: Yazarlar Arası İş Birliği

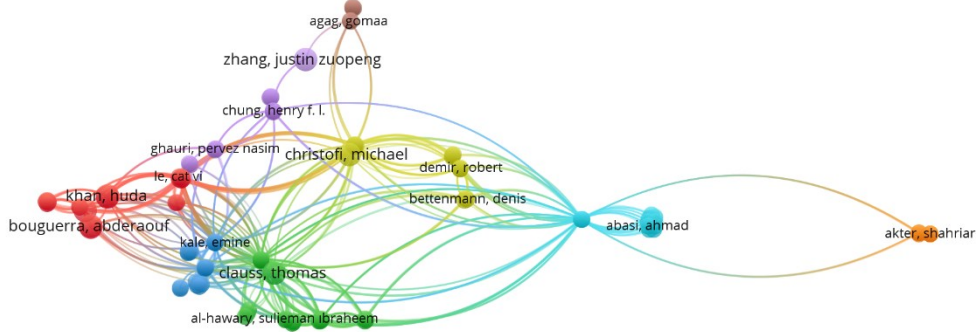

5.6. Yazarlar Atıf Analizi

Yazarlar arasında atıflardan kaynaklanan ilişkinin ortaya çıkarılması için yapılan ağ analizinde atıf sayısı minimum 1 yayın en az 1 atıf kriteri belirlenmiştir. Şekil 3'te görüldüğü üzere ağ yapısının 8 ayrı renkten yani 8 kümeden oluştuğu görülmektedir. Bu kriterler doğrultusunda birbiriyle bağlantılı 106 birim üzerinden toplam 8 küme 729 bağlantı meydana gelmektedir. Bağlantı gücü ise 753 olarak tespit edilmiştir.

En fazla atıf alan yazarlar sıralandığında ise ilk sırada 376 atıfla Thomas Clauss, ikinci sırada 299 atıf ile Vincenzo Carvello, üçüncü sırada 299 atıf ile Abby Ghobadian, dördüncü sırada 299 atıf ile Nicholas P'regan ve dördüncü sırada yine 299 atıf ile Ciro Troise yer almaktadır. En çok atıf alan Thomas Clauss 86 birimlik toplam bağlantı gücü ile yine birinci sırada yer almaktadır. Bu sonuçla stratejik çeviklik ve inovasyon kavramlarının birlikte ele alındığı çalışmalarda güçlü bir bağlantı unsuru olmaktadır. 299 atıf ile en çok atıf sıralamasında ilk 5'te yer alan diğer 4 yazar ise toplam bağlantı gücü açısından oldukça düşük sonuçlara ulaşmışlardır. En yoğun bağlantıların yer aldığı kırmızı kümede Huda Khan, ve Abderaouf Bouguerra merkezde yer almaktadır.

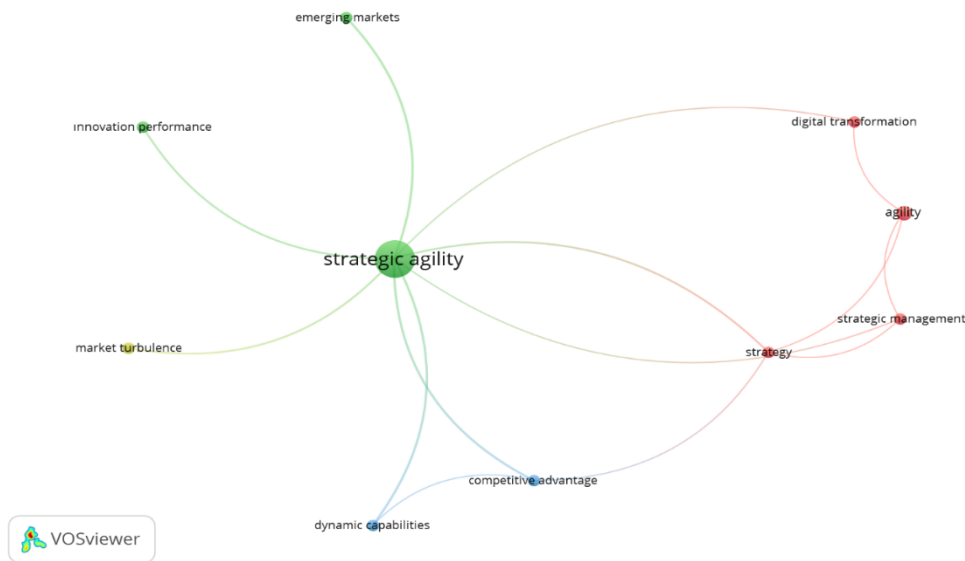
Şekil 3: Yazarlar Arası Atıf Bağları

5.7. Anahtar Kelime Analizi

Bir anahtar kelimenin en az 3 kez tekrar etmesi koşulu doğrultusunda anahtar kelime ağ analizi gerçekleştirilmiştir. Kısıtlama sonucunda ağ analizine 205 anahtar kelime arasından 10 kelime dahil olmuştur. Şekil 4'e göre ağ yapısı 4 kümeden oluşmaktadır. Analiz sonuçlarına göre en çok tercih edilen üç kelime stratejik çeviklik (32), çeviklik (5) rekabet avantajı (3) şeklinde sıralanmaktadır. Anahtar kelimelerin tekrar sayısının düşük olması bu alanın yeni olduğunu ve genelde stratejik çeviklik kavramı etrafında toplandığını göstermektedir. 10 anahtar kelime 4 küme 14 birim bağlantıdan oluşmaktadır. Anahtar kelime ağ analizinin toplam bağlantı gücü 23 birimdir. Toplam bağlantı gücü bakımından sıralama ise, yine stratejik çeviklik 17 birimlik bağlantı gücüyle ilk sırada, rekabet avantajı ve strateji 5 birimlik toplam bağlantı gücüyle iki ve üçüncü sırada yer almaktadır. Görüldüğü üzere iki sıralama birbirine oldukça yakındır.

Şekil 4: Anahtar Kelime Ağı

6. Sonuç

Bu çalışma, stratejik çeviklik ve inovasyon kavramlarını birlikte ele alan akademik yayınları bibliyometrik analiz yöntemiyle incelemiştir. Web of Science veri tabanından elde edilen veriler doğrultusunda yapılan analizler, literatürün özellikle dinamik yetenekler, dijital dönüşüm ve iş modeli inovasyonu temaları etrafında yoğunlaştığını ortaya koymuştur. Ayrıca anahtar kelime eşleşmeleri, yazar iş birlikleri ve atıf ağları üzerinden alanın entelektüel yapısı, öne çıkan aktörleri ve eğilimleri sistematik biçimde haritalanmıştır. Bulgular, stratejik çeviklik ve inovasyonun yalnızca teorik bağlamda değil, uygulama açısından da giderek artan bir önem kazandığını göstermektedir.

Çalışmanın sonuçları üç temel katkı sunmaktadır. İlk olarak, literatürde stratejik çeviklik ve inovasyonun birlikte incelenmesine yönelik mevcut araştırma eğilimlerini kapsamlı bir biçimde ortaya koyarak, araştırmacılar için bütüncül bir bakış sağlamaktadır. İkinci olarak, hangi temaların daha fazla çalışıldığı ve hangi alanlarda boşlukların bulunduğu gösterilerek gelecek araştırmalara yön verilmektedir. Üçüncü olarak, elde edilen bulgular, işletme yöneticileri için stratejik çeviklik ve inovasyonun birlikte kullanımının sürdürülebilir rekabet avantajı elde etmedeki kritik rolünü vurgulamaktadır.

Araştırmanın bazı kısıtları bulunmaktadır. İnceleme yalnızca Web of Science veri tabanı ile sınırlı tutulmuş, bu nedenle diğer uluslararası indekslerdeki çalışmalar kapsam dışı kalmıştır. Ayrıca analizler bibliyometrik göstergelerle sınırlı olduğundan, elde edilen sonuçlar derinlemesine içerik analizleriyle desteklenmeye açıktır.

Bu araştırmadan elde edilen bulgular, stratejik çeviklik ve inovasyonun kesişiminde yer alan literatürün hâlen olgunlaşma sürecinde olduğunu göstermektedir. Analizler, özellikle “dinamik yetenekler”, “dijital dönüşüm” ve “iş modeli inovasyonu” temalarının odakta olduğunu, ancak bu kavramların örgütsel performans, sürdürülebilirlik ve rekabet avantajı bağlamında bütünleşik biçimde test edilmediğini ortaya koymuştur. Dolayısıyla gelecekteki çalışmaların, bu kavramları bir arada ele alan kavramsal modeller geliştirerek ampirik testlere yönelmesi önem arz etmektedir. Ayrıca ağ analizinden elde edilen bulgular, uluslararası araştırma iş birliklerinin belirli coğrafyalarda yoğunlaştığını göstermekte; bu da literatürde bölgesel dengesizliklere işaret etmektedir. Bu kapsamda, farklı ülkelerden örneklemeler kullanılarak yapılacak disiplinler arası çalışmalar, alanın genellenebilirliğini artıracaktır. Son olarak, bu çalışma yalnızca Web of Science verileriyle sınırlı olduğundan, gelecekte Scopus, Dimensions veya CrossRef gibi alternatif veri tabanlarını içeren çok kaynaklı bibliyometrik analizlerin yapılması, literatürün daha kapsamlı biçimde haritalanmasına katkı sağlayacaktır.

Gelecek araştırmalara yönelik olarak, farklı veri tabanlarının da dâhil edilmesi, sektörel ve bölgesel karşılaştırmalar yapılması, ayrıca bibliyometrik bulguların

nitel vaka çalışmaları ve ampirik araştırmalarla bütünleştirilmesi önerilmektedir. Uygulayıcılar açısından ise, işletmelerin stratejik çeviklik ve inovasyon kabiliyetlerini eş zamanlı geliştirmeleri; özellikle dijital dönüşüm, tedarik zinciri yönetimi ve iş modeli inovasyonu alanlarında bu iki kavramı birlikte ele almaları kritik görülmektedir.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanları

1. Yazar Katkı Beyanı

Bu çalışmada yer alan tüm yazarlar araştırmanın tasarımı, veri toplama, analiz ve yorumlama süreçleri ile makalenin yazımına anlamlı, doğrudan ve özgün katkılarda bulunmuştur. Yazar katkıları şu şekildedir: U.K.: araştırma tasarımı, metodolojinin geliştirilmesi, veri düzenleme ve analiz, makalenin yazımı, gözden geçirilmesi ve düzenlenmesi. Yazar makalenin nihai versiyonunu okuyarak onaylamış ve çalışmanın içeriğine ilişkin sorumluluğu kabul etmiştir.

2. Çıkar Çatışması Beyanı

Yazar(lar), bu çalışmanın hazırlanması, yürütülmesi, veri analizi, sonuçların yorumlanması veya yayımlanması süreçlerinde çıkar çatışmasına yol açabilecek herhangi bir finansal, akademik veya kişisel ilişki ya da çıkar bulunmadığını beyan etmektedir.

3. Etik Beyanı

Bu çalışma, COPE (Committee on Publication Ethics) tarafından belirlenen araştırma ve yayın etiği ilkelerine uygun olarak yürütülmüştür. Araştırma, insan veya hayvan katılımcılar üzerinde herhangi bir deneysel uygulama içermemektedir. Bu nedenle çalışma için etik kurul onayı gerekmemektedir. Çalışmada kullanılan veriler kamuya açık kaynaklardan elde edilmiş veya ikincil veri analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Araştırmada kullanılan veri ve materyaller, talep doğrultusunda yazarlardan temin edilebilir.

Kaynakça

Ahammad, M. F., Basu, S., Munjal, S., Clegg, J. ve Shoham, O. B. (2021). Strategic agility, environmental uncertainties and international performance: The perspective of Indian firms. *Journal of World Business*, 56(4), 1-3.

Aria, M. ve Cuccurullo, C. (2017). Bibliometrix: An r-tool for comprehensive science mapping analysis. *Journal of Informetrics*, 11(4), 959-975.

Baregheh, A., Rowley, J. ve Sambrook, S. (2009). Towards a multidisciplinary definition of innovation. *Management Decision*, 47(8), 1323-1339.

Benner, M. J. ve Tushman, M. L. (2003). Exploitation, exploration, and process management: the productivity dilemma revisited. *Academy of Management Review*, 28(2), 238-256.

Bilgiç, F., Küçük, E. B., Sözer, Ö. A., Ay, Y., Kaya, A. ve Kaptaç, M. (2018). Analysis of six orthodontic journals in science citation index and science citation index expanded: A bibliometric analysis. *Turkish Journal of Orthodontics*, 31(3), 73.

Chesbrough, H. W. (2003). Open innovation: The new imperative for creating and profiting from technology. Boston: Harvard Business School Press.

Clauss, T. Abebe, M., Tangpong, C., ve Hock, M. (2019). Strategic agility, business model innovation, and firm performance: An empirical investigation. *IEEE Transactions on Engineering Management*, 68(3), 767-784.

Crossan, M. M. ve Apaydın, M. (2010). A Multi-dimensional framework of organizational innovation: A systematic review of the literature. *Journal of Management Studies*, 47(6), 1154-1191.

Damanpour, F. ve Aravınd, D. (2012). Managerial innovation: conceptions, processes and antecedents. *Management and Organization Review*, 8(2), 423-454.

de Diego Ruiz, E., Almodóvar, P. ve Danvila del Valle, I. (2023). What drives strategic agility? Evidence from a fuzzy-set qualitative comparative analysis (FsQCA). *International Entrepreneurship and Management Journal*, 19, 599-627.

Doz, Y. L. ve Kosonen, M. (2008a). Fast strategy: how strategic agility will help you stay ahead of the game. Philadelphia: Wharton School Publishing.

Doz, Y. L. ve Kosonen, M. (2008b). The dynamics of strategic agility: Nokia's rollercoaster experience. *California Management Review*, 50(3), 95-118.

Doz, Y. L. ve Kosonen, M. (2010). Embedding strategic agility: A leadership agenda for accelerating business model renewal. *Long Range Planning*, 43(2-3), 370-382.

Elsevier. (2025). bibliometric analysis. in sciencedirect topics. <https://www.sciencedirect.com/topics/computer-science/bibliometric-analysis>

Foss, N. J. ve Saebi, T. (2017). Fifteen years of research on business model innovation: How far have we come, and where should we go? *Journal of Management*, 43(1), 200-227.

Garcia, R. ve Calantone, R. (2002). A critical look at technological innovation typology and innovativeness terminology: A literature review. *Journal of Product Innovation Management*, 19(2), 110-132.

Hossain, N. U. I., Dayarathna, V. L., Nagahi, M. ve Jaradat, R. (2020). Systems thinking: A review and bibliometric analysis. *Systems*, 8(3), 1-26.

Jerdea, L. (2023). A bibliometric analysis of a four-construct framework: Innovation management, competitive advantage, agility and organizational performance. *Management Dynamics in the Knowledge Economy*, 11(3), 306-323.

Kogabayev, T. ve Maziliauskas, A. (2017). The definition and classification of innovation. *Holistica. Journal of Business and Public Administration*, 8(1), 59-72.

Kotler, P. ve Keller, K. L. (2016). Marketing management. London: Pearson Education.

Mongeon, P. ve Paul-Hus, A. (2016). The journal coverage of web of science and scopus: A comparative analysis. *Scientometrics*, 106, 213-228.

Mulet-Forteza, C., Genovart-Balaguer, J., Merigó, J. M. ve Galmés-Cerezo, M. (2024). Mapping the intellectual and conceptual structure of entrepreneurship research: A bibliometric analysis. *Journal of Small Business Management*, 62(1), 1-27.

Nejatian, M., Zarei, M. H., Rajabzadeh, A., Azar, A. ve Khadivar, A. (2019). Paving the path toward strategic agility: A methodological perspective and an empirical investigation. *Journal of Enterprise Information Management*, 32(4), 538-562.

OECD/ Eurostat. (2018). The measurement of scientific, technological and innovation activities Oslo manual 2018 guidelines for collecting, reporting and using data on innovation: guidelines for collecting, reporting and using data on innovation. Paris: OECD Publishing.

Passas, M. (2024). Bibliometric analysis: the main steps. *Social Sciences*, 4(2), 1014-1025.

Prakasa, Y., Saenchaiyathon, K. ve Rungruang, P. (2025). Cultivating organizational agility and innovation performance in the emerging era: A bibliometrics investigation. *KnE Social Sciences*, 10(13), 265-283.

Ragazou, K., Passas, I., Garefalakis, A. ve Dimou, I. (2022). Investigating the research trends on strategic ambidexterity, agility, and open innovation in smes: perceptions from bibliometric analysis. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*, 8(3), 118.

Schumpeter, J. A. (1961). The theory of economic development. Massachusetts: Harvard University Press.

Sherehiy, B. ve Karwowski, W. (2014). The relationship between work organization and workforce agility in small manufacturing enterprises. *International Journal of Industrial Ergonomics*, 44(3), 466-473.

Sun, Y. X., Liu, Y. N., Han, Y., Kong, F. Q., Zhang, Y., Labisi, S. A. ve Cao, K. (2020). Bibliometric analysis of glaucoma-related literature based on scie database: a 10-year literature analysis from 2009 to 2018. *International Journal of Ophthalmology*, 13(12), 1998-2006.

Teece, D. J. (2007). Explicating dynamic capabilities: The nature and microfoundations of (sustainable) enterprise performance. *Strategic Management Journal*, 28(13), 1319-1350.

Teece, D. J., Peteraf, M. A. ve Leih, S. (2016). Dynamic capabilities and organizational agility: Risk, uncertainty, and strategy in the innovation economy. *California Management Review*, 58(4), 13-35.

Tidd, J. ve Bessant, J. (2014). Strategic innovation management. New Jersey: Wiley.

Torrecillas, Mompean P. J. ve Pérez Cruzado, D. (2021). Occupational therapy publications by Spanish authors: A bibliometric analysis. *Annals of International Occupational Therapy*, 4(4), e243-e248.

Weber, Y. ve Tarba, S. Y. (2014). Strategic agility: a state of the art introduction to the special section on strategic agility. *California Management Review*, 56(3), 5-12.